

Drentse Welstandsprijs 2000 voor bedrijfsbebouwing

Begin juli werd in Assen de elfde Welstandsprijs 2000 van de provinciale welstandsorganisatie Het Drents Welstandstoezicht uitgereikt. Deze prijs wordt zowel aan de opdrachtgever als de ontwerper van het winnende bouwproject toegekend. De Welstandsprijs richtte zich op bedrijfsbebouwing; een thema dat ook in 1992 al aan de orde was geweest. De prijs werd toegekend aan een sindsdien binnen die thematiek gerealiseerd project, dat in de ogen van de jury het meest recht doet aan de doelstelling van Het Drents Welstandstoezicht: het bevorderen van dorps-, stads-, en landschapsschoon. Onder voorzitterschap van Herma Hekkema, kunsthistoricus, nomineerde de jury uit de honderden gerealiseerde bedrijfsgebouwen sinds 1992 het bedrijfsgebouw Saint Gobain Glass Solutions, het complex van de gemeentereiniging en het bedrijf/woning van P&R Producties in Emmen; de bedrijfsbebouwing van GTI in Roden, het Pompgebouw in De Punt en de bedrijfsbebouwing van de stichting Astronomisch Onderzoek in Dwingeloo, en de ondergrondse gasberging in Langelo. De Zendmast van Libertel in Zuidlaren werd, als nutsvoorziening, genomineerd buiten mededinging.

De prijs werd toegekend aan de gasopslag van Langelo. Een opvallende beslissing: het vestigen van deze opslag in het Drentse landschap is niet alleen op nationaal niveau, maar juist ook in Drente zeer omstreden geweest. De NAM stond indertijd voor de opgave om de een grootschalig industrieel complex te realiseren in een karakteristiek beekdal en nabij een klein esdorp. De architect Cor Kalfsbeek en de landschapsarchitect Alle Hosper hebben nauw samengewerkt om het complex zorgvuldig in het landschap in te passen. Margreeth de Boer, indertijd vanuit verschillende posities betrokken bij de besluitvorming over de gasopslag, reikte de prijs uit met de hieronder gepubliceerde woorden.

'Tja, toen ik een half jaar geleden gevraagd werd om de Welstandsprijs Drenthe 2000 uit te reiken, had ik er uiteraard geen idee van dat daarvoor de Gasopslag in Langelo met de eerste prijs gehonoreerd zou worden. Langelo. Permiteert u mij daar ook enige persoonlijke bespiegelingen aan te wijden. Ik denk dat elke politicus die op enig moment de hitte van de dag heeft ervaren, onderwerpen heeft waar hij of zij met zeer gemengde gevoelens aan terug denkt. Voor mij is dat de gasopslag in Langelo. Als voorzitter van het college van Gedeputeerde Staten was ik met het gehele provinciale bestuur van mening dat de nut en noodzaak van een gasopslag in Langelo door de rijksoverheid onvoldoende aangegevoeld was. Als minister heb ik, nadat ik de onafhankelijke onderzoekscommissie Quené aan het werk gezet had, moeten constateren dat er inderdaad zonder reserve-opslag een probleem met de voorziening van gas in extreem koude periodes zou kunnen zijn. En in Nederland was er geen andere goede plaats voor. Het besluit was onontkoombaar maar de pijn over het verdwijnen van een stuk verstillend landschap blijft. Alleen de opdracht om het zo goed en verantwoord mogelijk te doen restte. Dat was de eis van het Provinciaal bestuur van Drenthe en dat was mijn eis als minister van VROM. Ik herinner mij nog gesprekken met de directie van de NAM op mijn kamer in Den Haag waarin zij uitsprak mee te willen werken aan een zo goed mogelijke inpassing van de opslag in het landschap.

Daarna is Langelo wel uit mijn beeld verdwenen, maar niet uit mijn gedachten. Het dilemma hoe om te gaan met onontkoombare ingrepen in het landschap heeft mij daarna altijd bezig gehouden. Het resulteerde in mijn voorstel dat nu ook uitgevoerd wordt een deel van de HSL onder het open-weide-landschap van het Groene Hart aan te leggen. En in de Stimuleringsregeling Intensief Ruimtegebruik waardoor er meer middelen en mogelijkheden kwamen voor bijvoorbeeld ondergronds bouwen. Maar er blijven bouwwerken waar dat niet kan. Alles wat in Langelo onder de grond kan, is onder de grond. De rest van de bedrijfsbebouwing, met alle pijpen en buizen, moest uiteraard gewoon op maaiveld-niveau. Ik kon me eerlijk gezegd ook niet zo goed voorstellen wat vormgeving aan het geheel zou kunnen verbeteren. Ja, bomen er omheen, maar je kunt de bedrijfsbebouwing moeilijk met klimop laten begroeien.

Na van de schrik bekomen te zijn dat ik nota bene de gasopslag de hoofdprijs moest uitreiken voor 'bedrijfsbebouwing die het meeste recht doet aan de doelstelling van de Stichting het Drentse Welstandstoezicht, namelijk het bevorderen van dorps- stads- en landschapsschoon in de provincie Drenthe', ben ik

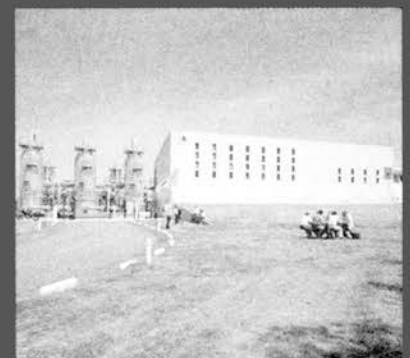
meteen in Langelo gaan kijken. Terwijl de broedende scholeksters mij nerveus probeerden weg te jagen en ik de stilte tot mij door liet dringen die niet verstoord wordt door het zachte ruisen van de gasopslag maar wel door het verkeerslawaai van de weg Norg-Langelo kreeg ik oog voor wat daar op die locatie gebeurd was.

De eerste ontmoeting is met het hekwerk. Kan een hekwerk om een te bewaken industrieel complex mooi zijn? Ja, kijk maar. Door het hek zie je zilvergrijze buizen en zachtgrijze betonnen bedrijfsgebouwen. Daarna volg je de weg langs een mooi strakgeschoren talud en zie je een soort auberginekleurige siloachtige gebouwen. Het pad leidt naar de heuvel of een terp. Die maakt samen met omliggende aanplant dat de gasopslag afgeschermd is naar de dorpsbebouwing toe. Maar die terp ligt daar niet zomaar een beetje dom in het landschap. Nee, hij hoort daar als een soort contragewicht van de totale industriële bebouwing. De wandelaar of fietser wordt door de aanleg uitgenodigd om de heuvel te beklimmen en heeft dan een kijk op het industriële landschap van de gasopslag. En dat is mooi.

Alle herinneringen aan dergelijke complexen van Hoechst, DSM, Dow Chemical verdwijnen.

Er is een stuk van het beekdal verloren gegaan, en dat blijft jammer. Maar er is een industrieel landschap voor in de plaats gekomen wat zich wil voegen naar de zoveel oudere omgeving, maar wel met zelfrespect omdat het onderdeel is van de wereld die wij wensen.

Ik ben blij dat ik deze prijs mag uitreiken. Ik hoop dat veel industriële vormgevers en stedenbouwkundige zich zullen laten inspireren door dit ontwerp. Ik feliciteer de ontwerpers: Cor Kalfsbeek en de medewerkers van het bureau Alle Hosper, en ik feliciteer de NAM, die de moed heeft gehad, de vormgeving van de industriële bebouwing aan te passen aan de wensen van de architecten.'

Informatie

De genomineerde projecten voor de Drentse Welstandsprijs 2000 Bedrijfsbebouwing zijn gedocumenteerd in een brochure van Het Drentse Welstandstoezicht en te verkrijgen bij:

Het Drentse Welstandstoezicht
Van der Feltzpark 7
9401 HM Assen
tel. 0592-314055
fax 0592-312981
e-mail: weldrent@acombv.nl